

Voor onze toekomstige energiebehoefte heeft Nederland nu een stabiele gassector hard nodig

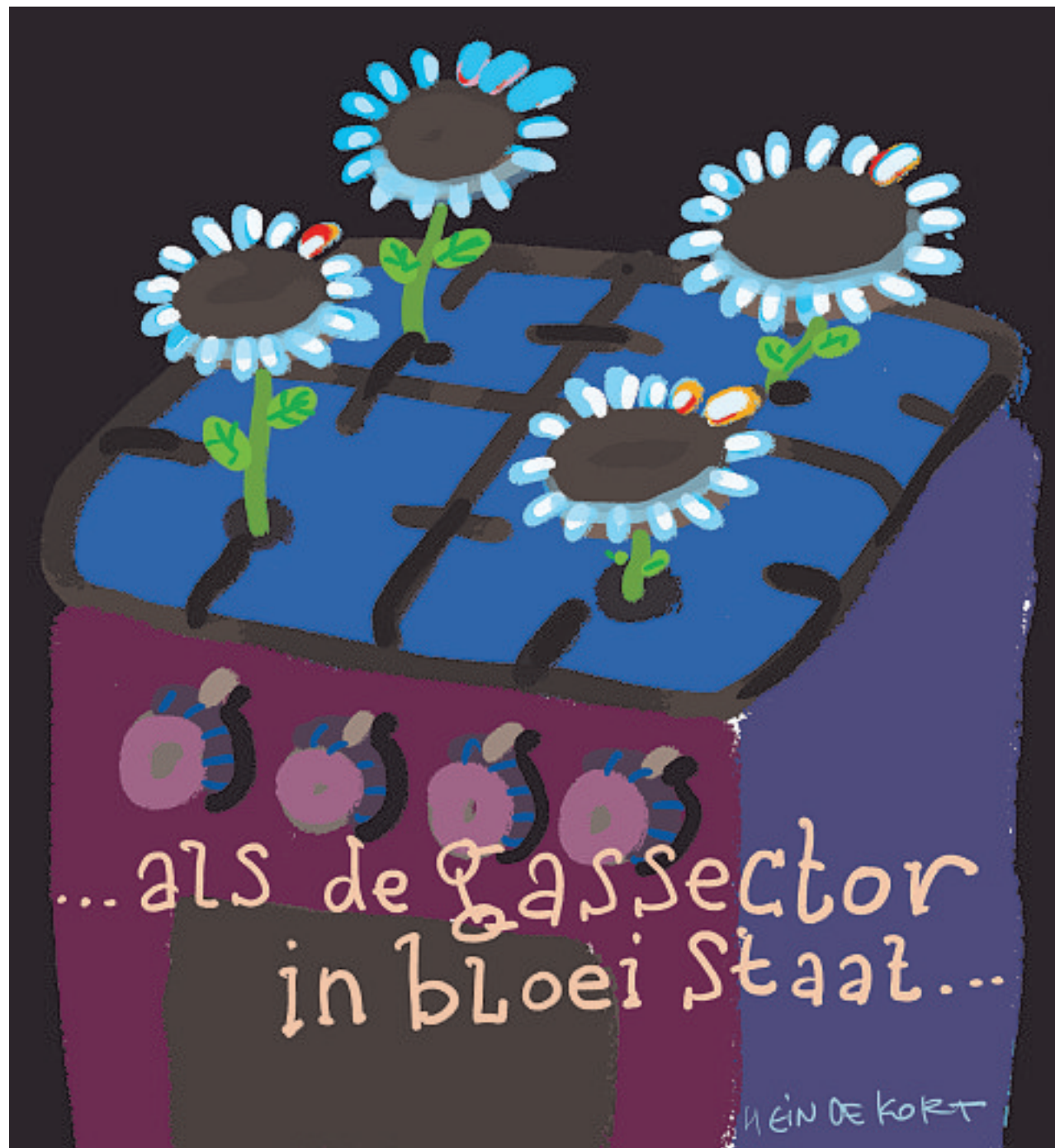
Coby van der Linde is directeur Clingendael International Energy Programme (CIEP) en (deeltijd) hoogleraar geopolitiek en energie aan de RUG. Reageer via expert@fd.nl.

Het is niet populair om aandacht te vragen voor aardgas in Nederland, anders dan het ervan los gaan. Er wordt over gepraat en geschreven alsof met het einde van de productie uit het Groningenveld, er ook een einde komt aan aardgas en de aardgassector in Nederland. Dat is niet waar. Er komt een einde aan de periode waarin we een aanzienlijk producerend en netto-exporterend land waren en er begint een periode dat we een importerend land van aardgas zijn. Gezien de plannen in het Klimaatakkoord van 28 juni 2019 is de verwachting dat de consumptie van aardgas op termijn ook zal dalen. Maar in de tussentijd zal er dus aardgas geïmporteerd moeten worden om in de stroom- en warmtevoorzieningen van huishoudens, kantoren en industrieën te voorzien, omdat de overblijvende kleinere gasvelden op land en op zee niet genoeg produceren.

Dinsdag werd door het kabinet het nieuwe gaswinningsbesluit bekendgemaakt voor het zogenoemde gasjaar 2019/2020. Uit het gasbesluit en de bijbehorende studies en rapporten valt op te maken dat een grotere inzet van stikstof een flinke daling van productie uit het Groningenveld mogelijk maakt. In 2019/2020 zal deze productie, als de weergoden meewerken, voor het eerst onder de 12 miljard kubieke meter (bcm) uitkomen en in de jaren daarna nog minder, om al rond 2022/2023 op nagenoeg niets uit te komen.

In een van de begeleidende rapporten wordt wel gewezen op het belang van voldoende aanvoer van hoogcalorisch gas uit het buitenland, waarbij vooral de capaciteit in Duitsland voor aanvoer naar Nederland moet worden uitgebreid. Het besluit en de begeleidende rapporten geven een inkijkje hoe de gassector de ingewikkelde opgave van minder productie uit Groningen en de afnemende productie uit kleine velden moet gaan opvangen en een grote groep kwetsbare consumenten die afhankelijk zijn van de levering van Groningen-kwaliteit gas moet gaan bedienen. Groningen-kwaliteit gas is laagcalorisch aardgas, terwijl de importen hoogcalorisch aardgas betreft. Door bijmenging van stikstof wordt het geïmporteerde hoogcalorische gas uit bijvoorbeeld Noorwegen, Rusland en vloeibaar gas (LNG) omgezet naar aardgas van Groningen-kwaliteit. Buitenlandse voorbeelden van gepuzzel over productie, inzet van bij-

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

mengcapaciteit, aardgasopslagen en ombouwprogramma's laten zien wat voor een ingewikkelde taak er door de Nederlandse gassector wordt uitgevoerd, om aan de publieke belangen van veiligheid en leveringszekerheid en aan de naleving van de exportcontracten met Duitsland, Frankrijk en België te kunnen voldoen. Nederland importeert dus ook aardgas om aan de eigen exportverplichtingen te voldoen. Via die exportcontracten is Nederland verantwoordelijk voor de leveringszekerheid van klanten in het buitenland.

PUBLIEK BELANG

Er verandert namelijk veel in de organisatie van de aardgassector in de komende jaren als ik de berichtgeving van de NPO van afgelopen juli moet geloven, maar het is moeilijk hoogte te krijgen van hoe het dan zal worden georganiseerd. Er zijn er die antwoorden dat de markt dit moet doen. Maar als dat zo is, dan is het zaak die markt goed in de gaten te houden en het misschien ook af te kijken bij onze buurlanden die al langer met het importbijltje hakken. Hoe zijn de publieke belangen daar beledigd en hoe worden ze afgedwongen?

Nederland is een netto-importeur van aardgas geworden in een periode dat de internationale aardgasmarkt ruim bevoorrad is en de prijzen relatief laag zijn. Dit is met dank aan de investeringsbeslissingen van voor de prijsdaling van 2014. Hierdoor lijkt de enorme omslag in Nederland tamelijk soepel te verlopen en is de nieuwe kwetsbaarheid nog niet voelbaar geweest.

Zo is de stille crisis die zich afspeelt in de Nederlandse offshore-aardgasproductie voor het grote publiek voornamelijk onder de radar gebleven. Maar ook daar neemt de bedrijvigheid snel af en kan de offshoresector niet meer de rol spelen die een paar jaar geleden nog werd geopperd.

Nu de internationale economie, mede als gevolg van de handelsperikelen, nadrukkelijk afkoelt, zal het aanbod de vraag naar aardgas nog wel even overtreffen. Er komt echter een tijd dat de zogenoemde kopersmarkt omslaat. De vraag is dan hoe Nederland daarmee om zal kunnen gaan. Want zodra de aardgasvraag in Azië aantrekt, zal dat gevoeld worden in de Europese aardgasmarkt. Zijn er dan voldoende koopkrachtige partijen in de Europese aardgasmarkt actief om

te concurreren met de grote partijen in Azië? Blijft de Nederlandse groothandelsmarkt voor aardgas dan voldoende liquide? Wie zorgt er dan voor dat het geïmporteerde aardgas in Nederland belandt en wordt omgezet in de juiste aardgaskwaliteit? Dit soort vragen zijn voor de toekomst relevant, want het aardgastijdperk in Nederland houdt niet op met het staken van de productie in Groningen.

Uit het Energieakkoord blijkt dat zowel elektrificatie als het inzetten van waterstof een belangrijke rol gaat spelen in de transitie van het energiesysteem. Deze nieuwe ruggengraat wordt deels gebouwd op het bestaande aardgassysteem door aardgasnetwerken te hergebruiken voor waterstof. Daartoe is belangrijk dat we een ervaren aardgassector behouden om met waterstof op voort te borduren. Verder is het van belang dat de winkel open blijft tijdens de verbouwing. Een nieuwe inrichting van het gassengebouw gaat niet alleen over het verleden maar ook over de inrichting van de toekomst. De markt kan hier veel voor doen, maar niet alles. De publieke belangen moeten goed kunnen worden geborgd. Daar zou ik graag meer van horen.

Nu de internationale economie afkoelt, zal het aanbod de vraag naar aardgas nog wel even overtreffen